

Ročník: I.
Číslo: 2/2025
ISSN: 2989-4670

poloniny

neskutočne skutočné

Región, kde sa stretáva jedinečná divoká príroda, rusínska kultúra a pohostinnosť miestnych ľudí

Územie Národného parku Poloniny a jeho širšieho okolia v sebe spája množstvo jedinečných prvkov prírodného a kultúrneho bohatstva. Ešte stále tu môžete zažiť autentickú karpatskú prírodu a najtmavšiu nočnú oblohu, vidieť drevenú architektúru, spoznať zaujímavých ľudí a ich stále živú kultúru. Unikátnosť je v tomto malebnom kúte severovýchodného Slovenska dostupná v neskutočne skutočnej podobe. A destinačná značka Poloniny neskutočne skutočné je tu preto, aby to tak aj zostalo. ■

www.regionpoloniny.sk

Foto: Adam Lawník

POLONINSKÝ KOMPAS

Príďte zažiť rusínske Vianoce!

Autorka: Dominika Novotná
Foto: Ozveny Vlčích hôr

Festival rusínskej kultúry v obci Ulič - Ozveny Vlčích hôr - vďaka veľkej snahe organizátorov opäť raz potvrdil svoju výnimočnosť a kvalitu. Keď však začne klopať jeseň na dvere, pripravujeme sa na najkrajšie sviatky v roku - Vianoce. Vytvorili sme podujatie, na ktorom sa stretla dedina, rodáci, vracajúci sa domov najmä počas vianočných sviatkov, ľudia z okolia, ale aj z ďaleka, čím sme umožnili návštevníkom zažiť stále živé vianočné tradície Rusínov z našich Vlčích hôr, a tak podporili rozvoj turizmu v Poloninách. Výnimočná atmosféra podujatia nás presvedčila, že v tejto tradícii chceme pokračovať aj naďalej. **Ozveny koledy, druhý ročník zimnej edície festivalu Ozveny Vlčích hôr, sa uskutoční 27. 12. 2025 na dvore Guzinkovej chyže v Uličskom Kri-**

vom (č. 70). Návštevníkom ponúkne nielen tóny tradičných kolied, no i archaické betlehemske hry či tradičné vianočné jedlá. Tešíme sa na skvelých účinkujúcich, tešíme sa na vás!

Podrobné informácie budú zverejnené na oficiálnom plagáte podujatia.

Dávid Fedorko je majiteľom Chaty EXIT v Kolonici, obľúbeného ubytovania pre turistov, predovšetkým pre väčšie skupiny, keďže patrí kapacitne k tým štedrejším. Okrem komfortného zázemia ponúka hosťom aj saunu, kaďu či gril, no najmä množstvo tipov, kam sa vydať za zážitkami. V rozhovore hovorí o tom, aká bola sezóna 2025 v Poloninách, čo hostí najviac zaujíma a prečo verí v návrat kvality pred kvantitou.

Autorka: Diana Komárová
Foto: Archív Aevis

Ako hodnotíte tohtoročnú sezónu?

Tohtoročné leto ovplyvnilo najmä počasie, daždivý júl bol cítiť na návštevnosti. Zároveň vidím návrat trendu deväťdesiatych rokov, keď Slováci častejšie cestujú do Chorvátska či Talianska. Nás to však nezasiahlo tak silno, pretože sa zameriavame na väčšie skupiny a rodiny, ktoré sa chcú stretnúť bez ohľadu na počasie.

Všimli ste si zmeny v správaní hostí?

Áno, výrazne sa zmenilo plánovanie rezervácií. Ľudia už neobjednávajú mesiace

Letná turistická sezóna 2025 v Poloninách

vopred, ale rozhodujú sa často len týždeň či dva pred príchodom. Je to celoslovenský trend.

Kedy je u vás najväčší ruch?

V lete bývajú pobyty najdlhšie. Na jeseň a v zime prevažujú predĺžené víkendy a najslabšie je jarné obdobie. To by si určite zaslúžilo viac spoločnej pozornosti a nápadov, ako návštevníkov do Polonín prilákať.

Kam najčastejšie posielate hostí?

Na prvom mieste je observatórium na Kolonickom sedle. Je to jedinečné miesto, ktoré však zatiaľ nemá bezpečný prístup pešo z Kolonice. Vždy odporúčam aj turistické centrum na Sninských rybníkoch, odborné sprevádzania s Aevismom a Zuzkou Burdovou, či program *Drevo spieva* u Horváthovcov, kde si človek môže vyrezať vlastnú píšťalku, vypočuť hru na fujaru či vyskúšať plieskanie bičom. V Kolonici majú hostia možnosť spoznať aj tradičnú plodinu Polonín – pohánku. Manželia Chomaničovi pripravujú ochutnávky tradičných jedál, ktoré sú z nej vyrobené. Veľkým lákadlom sú aj drevené chrámy a nové prírodné vyhlídky na dolnom konci Polonín.

Ak chcú dobré jedlo spojené so zážitkom, odporúčam Minizoo a reštauráciu U Zubra.

Je záujem aj o cykloturistiku či kúpanie?

Jednoznačne áno. V lete sme zaznamenali viac cyklistov než peších turistov. Objavujú Poloniny Trail, Sninský kameň, Morské oko aj Ruské sedlo. Veľmi často sa pýtajú aj na kúpanie. Spomínajú staré Sninské rybníky, ale využívajú Bejvoč v Kolonici či jazero Beňatina, ktoré pripomína Plitvické jazero. Niektorí idú aj ďalej, na Zemplínsku Šíravu alebo na kúpaliská v Hámroch a Belej.

Ako hostia trávia čas, keď prší?

Výbornou voľbou je planetárium na Kolonickom sedle alebo plaváreň a wellness v Snine. Zaujímavým zážitkom je aj pečenie chleba u Jara Lechana v Topoli.

Čo často od hostí počuješ?

Najväčšou spätnou väzbou pre mňa je, keď mi hostia hovoria: „Prišli sme na málo nocí, musíme prísť znova.“ To je dôkaz, že Poloniny ponúkajú kvalitu, nie kvantitu.

Často sa pýtajú aj na zubry či medvede. Zaujímajú ich, či ich môžu stretnúť a ako sa prípadne chrániť. Vysvetľujem, že najlepšia prevencia je správať sa tak, aby k stretnutiu nedošlo: byť obozretný, spievať si, zaklopať palicou.

Čo by podľa teba región najviac potreboval?

Chýba nám širšia ponuka miestnych jedál. Veľký potenciál má zážitková gastronómia, napríklad ochutnávky tradičných jedál z pohánky, pirohov či polievky kulajdy. Ak by sa u nás rozvinula aj táto časť služieb, návštevníci by mali viac dôvodov zostať dlhšie.

Aké je tvoje odporúčanie pre kolegov v cestovnom ruchu?

Nie je dôležité mať sto hostí, ale päťdesiat, ktorí sa vrátia. Spoločne by sme mali ponúknuť kompletný balík – ubytovanie, gastronómiu, prírodu aj sprievodné služby. Len tak si ľudia Poloniny naplno užijú a zanechajú svoje peniaze priamo v regióne. ■

TIP PRE NÁVŠTEVNÍKOV

Chcete objaviť viac možností ubytovania v Poloninách? Stačí naskenovať QR kód a pozrieť si ponuku ďalších penziónov, chalúp a chat.

Kam za zimou na Hornom Zemplíne? Čavarguj aj v Poloninách!

Horný Zemplín vie aj v zime prekvapiť. Či už napadne snehu po kolená alebo len tenká biela prikrývka, každý si tu nájde svoje.

Autorky: Želmíra Sekelová & Diana Komárová
Foto: Tomasz Nabiałkowski

Lyže a sánky

Lyžiarske strediská v Parihuzovciach, Zámutove, či Ski Danová pri Medzilaborciach čakajú na malých aj veľkých športovcov. A kde niet vlekov, tam postačí

kopec a detský smiech – sánkovačky sú tu legendárne. V Poloninách, konkrétne v lyžiarskom areáli v Parihuzovciach, sú prevádzkované dva vleky s dĺžkou 650 a 350 m, ktoré obsluhujú jednu čiernu, dve červené a jednu modrú zjazdovku. Sezóna začína v decembri a trvá do marca. Celková dĺžka zjazdoviek je 3 km, pričom z nich je 0,5 km umelo zasnežovaných.

Bežky v divočine

Samotné Poloniny, Slanské vrchy, ale aj kopce Východných Karpát ponúkajú úžasné terény pre bežkárov. Upravované trasy dobrovoľníkmi v Poloninách môžete nájsť v Uličskom Krivom, na lúkach nad Rúninou, či nad Sninou na bývalej úzkokolajke po trase od Zemplínskych Hámrov. Bežkáarsky klub Snina vďačne zdieľa aktuálne informácie o trasách, neváhajte ich sledovať a srdečne všetkých pozýva na pretek Hámorská stíhačka, Rumunská stopa a pretek v Stakčinskej Roztoke pochod Víťazného februára – termíny budú ohlásené podľa snežných podmienok. Novinkou tejto zimnej sezóny budú strojovo upravované trate v neďalekých Medzila-

borciach – od Laboreckého priesmyku cez Haburu až po Čertižné.

Turistika v zimnom šate

Keď je krajina len pocukrovaná, vyrazte na výhľady! V Poloninách vás ohúri zimný Gazdoráň nad Starinou, kde sa dá obdivovať mrazom zrkadliaca sa hladina vodárenskej nádrže. Zaujímavý je aj Chvastejov pri Habure alebo výstup na Veretyčov či už tradičný výstup na Sninský kameň, kde za jasného počasia dovidíte až na Tatry.

Čavarguj – zimná edícia

OOCR Horný Zemplín už čoskoro spustí turistickú zimnú kampaň Čavarguj, ktorá vás vtiahne do známych aj neznámych tajuplných kútov regiónu. Čakajú vás tipy na výlety, zážitky a dokonca aj odmeny či výhry. Sledujte www.hornyzemplin.sk alebo FB skupinu Čavarguj a pripravte sa na nové dobrodružstvá.

Horný Zemplín a Poloniny sú jednoducho rajom aj pre nadšencov zimnej turistiky.

A to aj v prípade, keď nás Perinbaba prekvapí, ale aj keď perinu poriadne nenatrasie. ■

TIP: Bežkársky klub Snina rád privíta ďalších záujemcov o bežkovanie a ponúka aj inštruktorov a kurzy pre začiatočníkov. Požičovňu bežiek v Poloninách nájdete v Zboji – Domček Stužica.

Darčeky z Polonín

Keď vyberáme darček, myslíme predovšetkým na to, aby potešil obdarovaného. Ale ak kúpou darčeka podporíme svoj región, šikovného miestneho tvorcu, pestovateľa či zážitkára, zrazu náš dar dostáva oveľa hlbší význam. Pre podporu mnohých drobných remeselníkov a tvorcov, a nielen pre nich, sme sa rozhodli v turistickom informačnom centre a na poloniny.shop predávať výrobky výlučne z regiónu. Našou myšlienkou vznikol krásny projekt, ktorý tak pomohol miestnym stovkami eur a potešil aj mnohých návštevníkov Polonín.

Autorka: Diana Komárová
Foto: Archív Aevís

Je ťažké povedať, aký darček by bol najkrajší, ale verím, že si každý vie nájsť to svoje. Moje srdce si určite získala knižka pre deti **Rozprávky z Vlčích hôr**, v ktorých ožívajú Poloniny s ich tajomstvami a kúzľami. A to priamo rukou detí, pretože ich napísali práve ony v rámci súťaže o najkrajšiu rozprávku z Vlčích hôr, ako sa Poloniny taktiež nazývajú. Kniha obsahuje dvadsaťštyri rozprávok a nádherné ilustrácie od rôznych autorov, ktoré potešia deti i dospelých.

Keď zostaneme pri deťoch, tak tie moje už majú svoju **háčkovanú líšku a víčka**, ktoré vyrába šikovná pani Kovalová. Ich veľkosť je akurát do malých ručičiek a sú pripomienkou tradičných hračiek, každá má svoju dušu.

Pre nežné žienky, ktoré hľadajú v darčeku hlbší zmysel a symboliku, určite siahnem po vyrábanom **náramku Marole**, decentom kúsku z polodrahokamov, kde každý kamienok má svoj význam. Rovnakú vďačnosť dosiahnete pri štýlovom tričku z Polonín, kde sme stavili na vysokú kvalitu materiálu a jedinečný dizajn. Jeho

kúpou zároveň podporíte činnosť informačného centra.

Kniha Korene od Emílie Sičákovkej Beblavej nesie v sebe osem príbehov, ktoré vzišli zo skutočných životov rodín na Hornom Zemplíne. Nájdete v nej príbehy, ktoré konfrontujú život Rusínov v meste, spájanie rodín dvoch vierovyznaní, ťažký život v Poloninách, osudy žien v minulom storočí, sťahovanie, ale i náhľad do života duchovných otcov.

Pre mlsné jazyčky a kulinárskych znalcov určite siahnite po **konopných produktoch ako je olej, čaj či semenka**. Ďalej je to **pohánková múka**, bez ktorej sa nezaobídu tradičné tatarčané pirohy, **vlčie sirupy** do nezabudnuteľných drinkov a **bylinkové čaje** z našich poloninských lúk.

Pamätajte, kúpou darčeka, za ktorými vidíte príbeh a konkrétnu osobu, nielen podporíte miestnych ľudí, ktorí sú vaši susedia a známi, ale rozšíriate hneď niekoľko srdiečok. Tých, ktorí tu žijú, pracujú a starajú sa, aby Poloniny rástli a rozkvitali. A to je najkrajší darček pre nás všetkých. ■

Bicyklom na Ruské sedlo

Autor: Redakcia
Foto: Ján Čop

Poloniny nie sú len rajom pre peších turistov, jesenné farby si viete vychutnať aj zo sedla bicykla. Jedným z najkrajších cieľov je Ruské sedlo (801 m n. m.), ktoré spája Slovensko a Poľsko. Najčastejšia cesta vedie popri vodárenskej nádrži Starina a cez územie vysídlených obcí Veľká Poľana a Ruské. Má približne 26 km. Ďalšia možnosť je z Uliča cez Topoľu a sedlo Zálomy, čo je asi 30 km. Najkratšie je to z poľskej Cisny – približne 10 km na Przełęcz nad Roztokami Górnymi, teda na naše Ruské sedlo.

Poloniny Trail

Poloniny Trail je diaľková cyklotrasa, ktorá po dokončení prepojí celý Národný park Poloniny a bude pokračovať ďalej do Poľska a na Ukrajinu. Na Slovensku momentálne začína v Stakčine, pokračuje popri vodárenskej nádrži Starina na rázcestie vo vysídlenej obci Ruské odkiaľ cyklisti

pokračujú buď cez Ruské sedlo do Poľska alebo cez sedlo Zálomy smerom na Runinu a Topoľu. Po dobudovaní úseku medzi Stakčinom a Sninou sa jej začiatok posunie do Sniny.

Už dnes sú viaceré časti zjazdne – vedú starými cestami, popri drevených chramoch a cez územia zaniknutých rusín-

ských obcí. Trasa je vhodná pre všetky druhy bicyklov a jej slovenská časť bude mať viac než 80 km. ■

Vedeli ste, že...

- Obec Ruské patrila kedysi k najväčším v údolí Cirochy. V 80. rokoch 20. storočia ju spolu s ďalšími šiestimi obcami vystaňovali kvôli výstavbe vodárenskej nádrže Starina, ktorá dodnes zásobuje pitnou vodou desaťtisíce domácností na východnom Slovensku. Domy zbúrali, ostali len základy, cintorín a ruiny kostola.
- Vo Veľkej Poľane sa dodnes zachoval obecný cintorín a vojenský cintorín padlých vojakov z 1. svetovej vojny, na ktorom stojí kamenná rotunda – pomník obetiam.
- Druhý vojenský cintorín padlých vojakov z 1. svetovej vojny sa nachádza na Prednom Hodošíku. S nadmorskou výškou 846 m je najvyššie položeným vojenským cintorinom z 1. svetovej vojny na Slovensku.
- Veľká Poľana je rodiskom významného slovenského maliara a národného umelca Oresta Dubaya (1909 – 1987).

Babie leto v Poloninách

Poloniny majú svoje čaro v každom ročnom období, no babie leto patrí k tým najkrajším. Lesy sa sfarbia do zlatých, červených a hnedých odtieňov a lúky na hrebeni sa otvárajú do širokých panorám. Ak sa vyberiete na potulky práve v tomto období, tu sú dva tipy na trasy, ktoré stoja za to.

Autor: Redakcia
Foto: Jozef Ondovčín

Za jeleňou rujou

Spravidla od polovice septembra do polovice októbra prebieha v Poloninách jelenia ruja, obdobie, keď sa hlbokými dolinami nesie nezameniteľný hlas jeleňov. Najlepšie si ich môžete vypočuť, ak sa vyberiete z Osadného (373 m n. m.) na Balnicu (712 m n. m.) cez prales Udava. Trasa je dlhá približne 6 km a prejdete ju za dve hodiny.

Za jesennými výhľadmi

Ak vás lákajú otvorené poloninské lúky a farebné lesy, vykročte po trase z Runiny (560 m n. m.) na Sedlo pod Ďurkovcom (1 135 m n. m.). Odtiaľ môžete pokračovať dvoma smermi – buď na Plašu (1 163 m n. m.), alebo na opačnú stranu na Ďurkovec (1 188 m n. m.) a Riabu skalú (1 163 m n. m.),

kde si môžete vychutnať krásne jesenné výhľady na farebné lesy Bukovských vrchov. Tí odvážnejší si to môžu spojiť celé a vychutnať si celodenný výlet s nádhernými výhľadmi na slovensko-poľské

pohraničie. Trasa z Runiny cez Plašu na Ďurkovec a k vyhladke na Riabej skale má spolu s návratom do Runiny približne 15,5 km. Prechod trvá asi 7 hodín.

Babie leto v Poloninách je ako stvorené na spomalenie a dlhé prechádzky.

Praktické tipy na cestu

Osadné – Balnica (cez Udavu): cca 6–8 km, 2–3 hodiny, mierne náročná túra.

Runina – sedlo pod Ďurkovcom – Plaša/Ďurkovec – Riaba skala: 15–20 km podľa variantu, 5–7 hodín, stredne náročná túra.

Extra tip: ak chcete zažiť ruju, vyberte sa skoro ráno alebo podvečer, keď sú jelene najaktívnejšie. ■

Počuli ste už o Medovej babe Žofii, Dedovi Beskydovi či Pohan dievčati? Ak nie, máte o to väčší dôvod prísť do Polonín a spolu s nami spoznávať krásne miesta či povesti, ktoré sa k nim viažu. Jeseň je na to ako stvorená. Povestným Poloninám dodáva magickú, rozprávkovú atmosféru.

Autor: Redakcia
Foto: Archív Aegis

Povestné Poloniny

Minulý rok nás všetky farby jesene sprevádzali na pútnickom mieste Tri studničky nad obcou Runina, pri Runinskom vodopáde, židovskom cintoríne, v minigalérii drevených chrámov a v areáli Dvere do Polonín v Uličí. Zavítali sme aj do Domčeka deduška Večerníčka v Novej Sedlici, Múzea školy v Zboji, dreveného chrámu sv. Michala archanjela a skitu Ignatija Čokinu v Uličskom Krivom.

Tento rok vás čakajú nové zastávky, odborný výklad, množstvo zaujímavostí a samozrejme, dobroty z rusínskej kuchyne. Povestné Poloniny zároveň uzatvárajú sériu podujatí, ktoré v spolupráci s Poloninami neskutočne skutočnými a Správou Národného parku Poloniny organizuje OOCR Horný Zemplín.

Podrobnosti o programe a registračný formulár nájdete na www.hornyzemplin.sk. ■

OBJAVUJEME POLONINY

Nové vyhlíadky v Poloninách

Autor: Redakcia
Mapy: Juraj Behún

Vyhliadka Biele kamene – Čierťaže

Najnavštevovanejšia vyhlídka, dostupná zo Zemplínskych Hámrov (parkovanie pri Turistickom informačnom centre, trasa cca 3 km po náučnom chodníku a cyklotrase) alebo zo Sniny/Sninských rybníkov (4 km po Karpatskej magistrále). Cestou sa môžete zastaviť aj na Ranči pod Sninským kameňom.

Vyhliadka v Kolonici

Nachádza sa pod kopcom Šterbňa (413 m n. m.), približne 550 m od hlavnej cesty.

Parkovanie je možné na malom parkovisku pri Chate Exit.

Vyhliadka v Kalnej Roztoke

Leží na kopci nad dedinou. Auto odstavte pri drevenom chráme „v kožuchu“ – jeho prehliadku určite nevynechajte. Od chrámu je to k vyhlídke cca 1,4 km pešo po plnej ceste.

Vyhliadka v Uličskom Krivom

Najlepšie je zaparkovať pri drevenom chráme. Odtiaľ je to 1,8 km k vyhlídke – cez most, lesnú cestu, potok Javorník a lúku s miernym stúpaním.

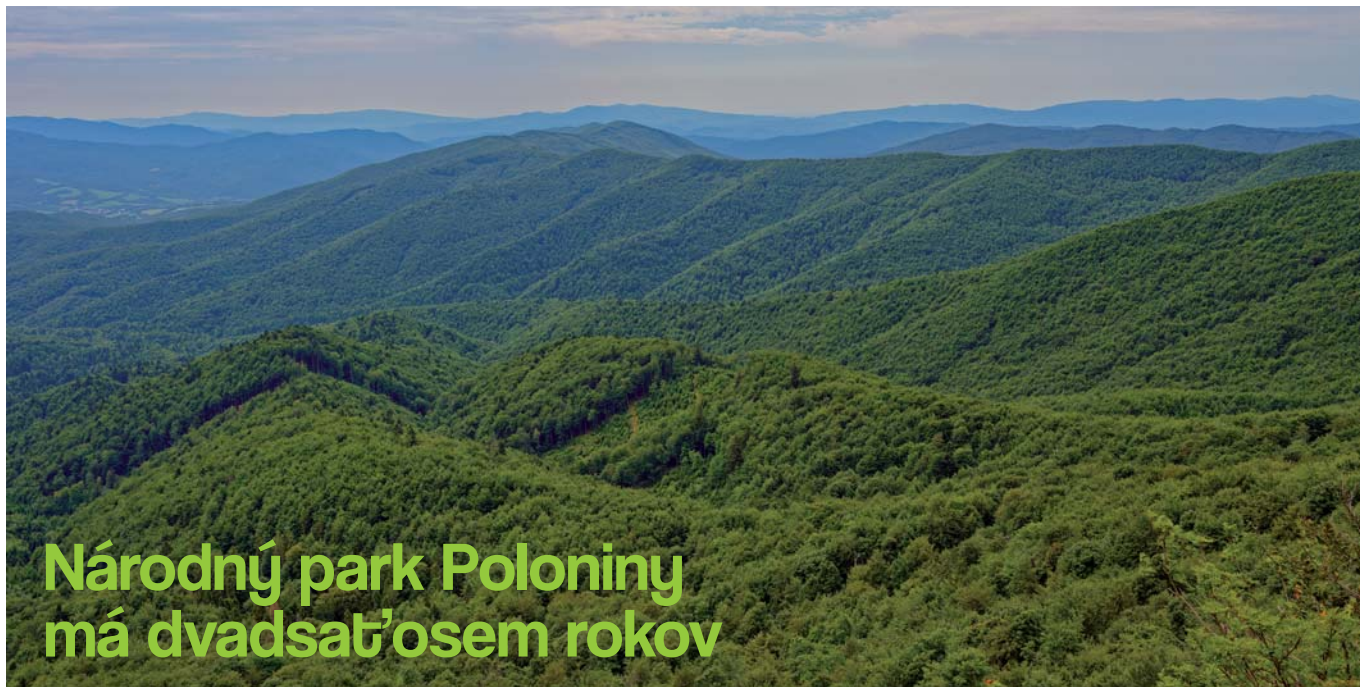
Jeseň na týchto miestach bude nádherná. Pošlite nám svoje fotky na info@region-poloniny.sk a odmeníme vás peknými cenami z nášho infocentra.

Ďakujeme starostom za spoluprácu, architektom zo štúdia Štofira architekti v Snine za dizajn a firme DCL Partner, s.r.o. za realizáciu. ■

Vyhliadka v Kalnej Roztoke (foto: Archív Aegis).

Národný park Poloniny má dvadsaťosem rokov

Národný park Poloniny oslávil 1. októbra svoje 28. narodeniny. Vznikol v roku 1997 a dnes sa rozkladá na ploche 29 805 ha s ochranným pásmom s rozlohou 10 973 ha.

Autor: Redakcia
Foto: Archív Aevis

Poloniny sú výnimočné nielen na Slovensku, ale aj v Európe. Sú domovom najrozsiahlejších bukových a jedľovo-bukových pralesov na našom území, ktoré sú od roku 2007 zapísané v zozname sve-

tového prírodného dedičstva UNESCO. Najznámejší z nich – prales Stučica – ukazuje, ako by vyzerali naše lesy bez zásahu človeka. Niektoré buky tu dorastajú až do výšky 50 metrov.

Okrem pralesov tu nájdeme aj unikátne horské lúky s rastlinami, ktoré inde na Slovensku nerastú – napríklad iskerník karpatský, fialku dácku, zvonček jedľový či klinček bradatý nakopený. Osobitý príbeh sa spája s horcom plúcny, nenápadnou rastlinou, od ktorej závisí prežitie jedného z najvzácnejších motýľov Európy, modráčika horcového. Jeho larvy prežívajú zimu v mraveniskách a na jar sa

menia na belasé motýle, ale len vtedy, ak nájdú ďalšie kvety horca, ktorý potrebuje tradičné kosenie alebo pasenie.

Poloniny sú aj súčasťou európskej sústavy Natura 2000. Viaceré časti Bukovských vrchov či lúky nad Karcabou patria medzi lokality európskeho významu a chránené vtáacie územia.

Zmyslom národných parkov je prísna ochrana prírody, no zároveň aj využitie na rekreáciu, výskum či vzdelávanie. Aby sa ochránila príroda a zároveň bolo jasné, ktoré časti sú určené na bežné využívanie, je nevyhnutný proces zonácie. Tá určí pravidlá fungovania parku do budúcnosti. ■

Zonácia Polonín: Čo znamená a prečo je dôležitá

Možno ste už zachytili, že sa veľa hovorí o zonácii Národného parku Poloniny. Čo to však vlastne znamená?

Autor: Redakcia
Foto: Archív Aevis

Zonácia je plán, ktorý rozdelí územie parku na časti – zóny podľa toho, ako veľmi potrebujú ochranu a čo sa v nich môže robiť. Je to podobné ako dopravné značky: niekde má prednosť príroda, inde ľudia.

Zóna A – prísna ochrana, lesy a pralesy necháme rásť bez zásahu.

Zóna B a C – územia, kde sa môže rozumne hospodáriť alebo pokračovať v tradičných činnostiach, napríklad pastve či kosení.

Zóna D – miesta, kde sú obce, chaty, rekreačné strediská.

Takto bude jasné, kde čo platí.

Prečo je zonácia dôležitá

„Zonácia je absolútne kľúčová, pretože prinesie poriadok, dá jasné pravidlá a ochráni to, čo je v Poloninách najcennejšie,“ vysvetľuje bývalý riaditeľ Národného parku Slovenský kras Milan Olekšák.

Poloniny sú jedinečné – máme tu pralesy zapísané na zoznam svetového prírodného dedičstva UNESCO, zubra vo voľnej prírode, čistú vodu zo Stariny aj tiché doliny, aké inde v Európe už takmer nenájdeme. To všetko sa môže zachovať len vtedy, ak najcennejšie časti dostanú šancu žiť si vlastným životom, bez ťažby a zásahov. >>

NÁRODNÝ PARK POLONINY

» Čo prinesie zonácia ľuďom

Možno máte obavy, že zonácia prinesie samé zákazy. Pravdou je, že prináša skôr jasnosť a príležitosti:

- skončia spory o tom, kde sa smie ťažiť a kde nie,
- obce môžu získať finančné kompenzácie za územia v prísnej ochrane,
- rozvoj prírodného turizmu prinesie prácu a služby pre miestnych,
- jasné pravidlá uľahčia život aj vlastníkom pozemkov.

Ako pripomína Milan Olekšák: „Stačí sa pozrieť do Slovenského raja – zonáciu majú už roky a dnes patrí k lídrom prírodného turizmu. Z toho ťažia aj obce.“

Na čo sa môžeme tešiť

Ak bude zonácia pripravená poctivo, Poloniny môžu byť o 10 až 20 rokov destináciou pre ľudí, ktorí hľadajú pokoj, ticho a divokú prírodu, nie masový turizmus

ako v Tatrách. A áno, aj pre tých, ktorí chcú vidieť zubra vo voľnej prírode.

„Ak sa to neurobí dobre, stratíme čas a príležitosti,“ hovorí Milan Olekšák. „Ale ak sa to podarí, získa príroda aj ľudia.“

Zonácia teda nie je strašiak. Je to šanca, ako zachovať jedinečnosť Polonín, chrániť naše pralesy a pritom priniesť nové možnosti pre obce a ľudí, ktorí tu žijú. ■

Príroda ako zážitok

O prírodnom turizme sa v poslednom čase hovorí čoraz častejšie. Ale čo si pod tým predstavíte? Ide o formu cestovného ruchu, ktorý stojí na úcte k prírode, jej hodnotách a jedinečnej atmosfére krajiny. Zmyslom nie je prilákať čo najviac ľudí, ale ponúknuť im kvalitný a autentický zážitok, ktorý nepoškodzuje prostredie a zároveň podporuje miestnych ľudí.

Autorka: Zuzana Burdová
Foto: Rastislav Mičaník

Prírodný turizmus sa rozvíja najmä v chránených územiach a v regiónoch, ktoré masový turizmus ešte nezmenil na nepoznanie. Vedecké štúdie dokonca ukazujú, že práve tam, kde sa kladie dôraz na ochranu a udržateľnosť, prichádza viac návštevníkov než do území využívaných bežným spôsobom. Rozhoduje totiž kvalita zážitku, nie počet atrakcií.

Centrom pozornosti je príroda sama – lesy, lúky, rieky, druhy a procesy, ktoré v nich prebiehajú. Dôležitú úlohu zohrá-

va aj kultúra a život miestnych komún. Cestovateľ tak spozná nielen krajinu, ale aj ľudí, ktorí s ňou po generácie žijú.

Takýto turizmus je úzko spätý s menšími skupinami, lokálnymi sprievodcami a podporou domácich výrobkov. Prináša nové príležitosti pre miestnych, ktorí môžu ponúknuť svoje znalosti, tradičné produkty či pohostinnosť.

Poloniny sú na tento typ cestovného ruchu ako stvorené. Krajina si zachovala špecifický charakter – kombináciu divokej prírody a kultúrnych zaujímavostí. Odborný sprievodca vás môže zaviesť k stádam jeleňov, ukázať stopu vlka v snehu alebo vás naučiť rozpoznať liečivé rastliny. Rovnako cenným zážitkom môže byť jazda na koni, tichá túra po lesných chodníkoch či nočné pozorovanie hviezd.

Medzi najžiadanejšie zážitky patrí:

- pozorovanie voľne žijúcich zvierat,
- sledovanie prírodných procesov,
- fotografovanie krajiny,
- prírodné terapie a pobyt v lese,

- pozorovanie hviezd a spanie pod nočnou oblohou.

K obľúbeným aktivitám so sprievodcom sa radí aj zážitková turistika, konské vychádzky, stopovanie zvierat, hubárske či bylinné prechádzky, splavovanie riek alebo jaskyniarstvo.

Garantom najhodnotnejších zážitkov je však všade vo svete predovšetkým divoká príroda. Najväčším lákadlom je najmä autentická a neporušená príroda. Na jej ochranu slúžia najmä národné parky. Afrika má svoje Serengeti, Amerika Yellowstone a amazonské pralesy, Ázia nekonečné sibírske lesy. A Európa? V nej sa posledné fragmenty divočiny zachovali v Karpatoch. A práve tu leží aj Národný park Poloniny. ■

Vedeli ste, že...

V decembri uplynie dvadsaťjeden rokov od vypustenia prvých zubrov do poloninskej divočiny.

DIVOKÁ PRÍRODA

Medveď hnedý a jeho význam v Poloninách

V lesoch Národného parku Poloniny žije jeden z najkonickejších symbolov našej divočiny – medveď hnedý (*Ursus arctos*). Nie je to len fascinujúci obyvateľ lesa, ale aj kľúčová súčasť prírodného systému. Medvede tu žili od nepamäti a už naši predkovia s nimi zdieľali doliny.

Autorka: Zuzana Burdová
Foto: Ondrej Kameniar

Mnohí si ich predstavujú ako nebezpečných predátorov, no v skutočnosti sú to všežravce s veľmi pestrým jedálničkom. Až 90 % ich potravy tvoria rastliny – plody, korenky, byliny či lesné plody. Vďaka tomu prispievajú k šíreniu semien, čím pomáhajú obnovovať lesy a udržiavať ich rozmanitosť. Okrem toho hrajú rolu aj „lesného sanitára“ – požierajú uhynuté zvieratá alebo slabé jedince, čím bránia šíreniu chorôb a udržiavajú popu-

lácie iných druhov v rovnováhe. Veľmi radi sa priživajú na strhnutej zveri od vlka, lebo si energiu šetria na iné aktivity.

Poloniny sú výnimočné svojimi pralesmi, ktoré patria medzi najzachovalejšie v strednej Európe. Sú zapísané v zozname Svetového prírodného dedičstva UNESCO a zároveň sú súčasťou Medzinárodnej biosférickej rezervácie Východné Karpaty. Práve tu má medveď ideálne podmienky na život – ticho, priestor a dostatok potravy. Ich prítomnosť je dôkazom, že príroda funguje tak, ako má. Stretnúť medveďa v prírode je veľmi zriedkavé. Vo väčšine prípadov sa ľuďom vyhne. Je potrebné však vedieť, že sa pravidelne pohybuje po svojich migračných trasách, a preto sa môže stať, že naňho narazíme. Dôležité je dodržiavať základné pravidlá: nepohybovať sa v lese úplne potichu, vyhýbať sa húštinám, vyvráteným stromom, kukuričným poliam či poľovníckym vlniskám, nevyhadzovať zvyšky jedla do prírody a všímať si pobytové znaky (trus, stopy). Naše správanie môže mať výrazný vplyv na to, ako bude medveď na stretnutie s nami reagovať.

Ochrana medveďa neznamena len ochranu jedného druhu – znamená to ochranu celého prírodného systému. Keď majú priestor veľké šelmy, darí sa aj mnohým ďalším, menej nápadným druhom.

Praktické rady pre obyvateľov a návštevníkov lesa nájdete na www.aevis.org v online brožúrke **Ako sa správať pri stretnutí s medvedom.**

V Poloninách pribudla pomoc pre farmárov a včelárov

Aj tento rok sa v Poloninách myslelo na to, ako ochrániť hospodárske zvieratá a včely pred škodami, ktoré môžu spôsobiť medvede či vlky. V auguste odovzdala organizácia Aegis miestnym farmárom a včelárom praktické pomôcky – elektrické ohradníky so solárnym nabíjaním. Ide o jednoduché a účinné riešenie, ktoré sa už mnohokrát osvedčilo.

Autorka: Zuzana Burdová
Foto: Archív Aegis

DIVOKÁ PRÍRODA

» Vybavenie v hodnote 7 000 eur si prevzali:

- Farma Poloniny (Peter Legdan, Nová Sedlica)
- OZ Košiar (Jaroslav Lechan, farma Topoľa)
- Ján Gerboc (farma Snina)
- Ranč pod Vihorlatom (Marián Antolík, farma Snina)
- Michal Scigel' (farmár, Dedačov/Hostovice)
- Miroslav Lechan (včelár, Topoľa)
- Zuzana Štutiková (včelárka, Belá nad Cirochou)

Ohradníky a solárne zdroje pomáhajú chrániť nielen prácu a majetok hospodárov, ale aj samotné zvieratá. Keď sú nainštalované správne, predíde sa zbytočným škodám aj stretom so zvieratami. Vďaka tomu môžu ľudia a šelmy v našich horách bezpečnejšie spolunažívať.

Okrem technickej pomoci ponúka Aegis aj vzdelávanie. V júni mali študenti a študentky Gymnázia Snina prednášku o živote medveďa a na jeseň sa chystá exkurzia do Národného parku Poloniny, tentoraz pre farmárov a včelárov. Dozvedia sa viac o tom, ako žijú medvede a vlky priamo v prírode.

„Ďakujeme všetkým, ktorí sa zapojili. Vážime si ich dôveru a ochotu skúšať nové riešenia,“ odkazuje organizácia Aegis.

Projekt COOP4SAFE je realizovaný s finančnou podporou Európskej únie prostredníctvom programu Interreg a zameriava sa na hľadanie udržateľných riešení pre zmierňovanie konfliktov medzi ľuďmi a veľkými šelmami v Karpatom regióne. V rámci medzinárodného projektu sú okrem Slovenska zapojené aj organizácie z Ukrajiny a Rumunska, ktorých zástupcovia a farmári plánujú Poloniny navštíviť na jar budúceho roka. ■

Hubárska jeseň v Bukovských vrchoch

Bukovské vrchy odpradáva priťahujú nielen hubárov, ale aj vedcov. Už v minulosti boli huby významnou súčasťou obživy miestneho obyvateľstva, o čom svedčí množstvo tradičných hubových jedál. Prichádzajúca jeseň láka na potulky prírodou aj hojnosťou lesných plodov. Huby navyše, na rozdiel od teplých letných mesiacov, bývajú minimálne červivé.

Autorka a foto: Linda Ručková

Z konzumných druhov sa zbierajú najmä hriby, masliaky, kozáky či kuriatka. Vytvárajú mykorízu s drevinami, symbiotický vzťah, pri ktorom poskytuje rastlina hubám organické látky získané fotosyntézou a huby naopak sprístupňujú rastline anorganické živiny. Toto je však len jeden zo spôsobov výživy. Poznáme tiež huby vyživujúce sa rozkladom organickej hmoty alebo parazitovaním na iných organizmoch. Významnou funkciou húb v ekosystéme je aj rozklad drevnej hmoty, recyklácia živín a ich prinavrátenie do pôdy.

Na kmeňoch listnáčov možno v tunajších lesoch v lete nájsť nápadný širovec obyčajný či hlivu bukovú a ne-

Druhá rozmanitosť húb na mŕtvom dreve

skôr v roku, až do mrazov, aj hlivu ustricovitú. S obľubou sa zbiera aj trúdnik klobúčkatý, rastúci na koreňoch listnáčov, v niektorých regiónoch ľudovo nazývaný barania hlava. Je typický tvorbou tvrdého tmavého útvaru – sklerócia. Nieкто na konzumáciu vyhladáva aj mladé plodnice inak tuhého trúdnika šupinatého.

Okrem bežne zbieraných húb však tunajšie rozľahlé lesy ukrývajú aj omnoho vzácnejšie a chránené druhy. Z tých najnápadnejších, ktoré možno pri prechádzkach v národnom parku

Zubček severský (*Climacodon septentrionalis*)

zahliadnuť, sú to zubček severský, koralevec ježovitý a šupinovka bledokrajová rastúce na listnáčoch a koralevec jedľový, kučierka jedľová alebo trsovec horský viazané na ihličnany, hlavne jedľu.

Vďaka intenzívnemu výskumu je z Polonín známych už približne 1 200 druhov húb. Dôvodom obrovskej druhovej

rozmanitosti (nielen) húb sú práve rozsiahle zachovalé a pomerne celistvé bukové pralesy so špecifickou klímou a štruktúrou lesného porastu, ktoré poskytujú množstvo mŕtveho dreva so zachovalou kontinuitou. Významná je aj rôznorodosť dreva, pretože jednotlivé druhy húb sú viazané na rôzne dreviny, stupne rozkladu a taktiež rozmery dreva. Naj-

mä veľké mŕtve kmene a na ne viazané huby v obhospodarovaných lesoch spravidla úplne chýbajú.

Kvalitu lesných porastov v tunajších rezerváciách, hlavne NPR Stužica, potvrdzuje aj prítomnosť mnohých indikačných druhov húb. Aj vďaka nim patria Poloniny medzi špičku nielen v rámci Slovenska, ale aj z európskeho hľadiska. V súčasnosti je na celom území národného parku zber húb zakázaný. V navrhovanej zónácii sa už počíta s územia- mi, ktoré by boli z tohto zákazu vyňaté, aby sa tak vyšlo v ústrety obyvateľom aj návštevníkom. ■

Zaujímavosti jesennej a zimnej oblohy Polonín

Autor: Róbert Adam

Foto: Ján Čop

Saturn bude počas jesene najlepšou planétou na pozorovanie. Ideálne pozorovateľná je Veľká galaxia v Andromede – najvzdialenejšia galaxia, ktorú možno vidieť voľným okom.

V súhvezdí Perzea sa nachádza dvojité hviezdokopa „h“ a „chí“, ideálny cieľ pre binokuláre či triédre.

Zodiakálne svetlo, jemný svetelný kužel pochádzajúci z prachových častíc Slneč-

nej sústavy, sa ukáže pred svitaním po jesennej rovnodennosti.

Jesenné a zimné noci prinesú meteorické roje. Nepremeškajte Orionidy (20. – 21. októbra), Leonidy (maximum 16. – 17. no-

vembra) či Geminidy (maximum 13. – 14. decembra).

Na zimnej oblohe zažiarí Jupiter ale aj hviezdy ako Sírirus (najjasnejšia hviezda nočnej oblohy), Prokyón, Rigel či Capella.

V zime vynikne Veľká hmlovina v Orióne aj hviezdokopa Plejády, ktorú si mnohí mýlia s Malým vozom.

A začiatkom decembra sa na rannej oblohe objaví aj planéta Merkúr. ■

CHUTE POLONÍN

Medový koláč z knihy Mamina rusínska kuchyňa

Medový koláč z knihy Mamina rusínska kuchyňa patrí k našim najobľúbenejším a najtradičnejším rodinným koláčom. Jeho príprava je síce náročnejšia, ale pre ten výsledok sa ho oplatí pripraviť. Aj keď je pravda, že najväčším strašiakom pri príprave tohto koláča sú medové pláty.

Autori: recept je z knihy Mamina rusínska kuchyňa, ktorú vytvorili Oli Džupinková, Olga Džupinková a Peter Šuchtár
Foto: Ján Štovka

Ingrediencie:

1 vajce
2 PL medu
2 PL mlieka
50 g masla
150 g práškového cukru
1 ČL sódy bikarbóny
450 g hladkej múky
400 g slivkového lekváru

Plnka:

500 ml mlieka
5 PL hrubej múky
200 g kryštálového cukru
200 g masla
Poleva:
100 g čokolády na polevu
100 g masla

Postup:

Všetky ingrediencie okrem múky a lekváru dáme do hrnca a na priamom ohni miešame. Varíme, až kým nezačne vriieť a masu za stáleho miešania odstavíme. Ešte do horúcej

masy pridáme 450 g hladkej múky. Z teplej masy vypracujeme cesto a rozdelíme na 4 kusy. Upečieme 4 pláty, každý pečieme od 5 do 7 minút. Plech na pečenie stačí potrieť maslom a rozvalkané cesto na plechu popicháme vidličkou, aby nevznikali bubliny. Ak počas pečenia vzniknú, tak treba otvoriť rúru a prepichnúť ich vidličkou.

Plnka:

Z mlieka, cukru a múky uvaríme kašu, ktorú miešame až do vychladnutia, aby sa neurobila kôrka. Po vychladnutí vymiešame s maslom. Prvý plát natrieme plnkou, priložíme druhý – natrieme slivkovým lekvárom a priložíme tretí plát. Ten potrieme zvyšnou plnkou a priložíme štvrtý plát. Vrch polejeme čokoládou, ktorú roztopíme vo vodnom kúpeli. ■

Tridsať rokov rusínskeho spisovného jazyka

Rok 2025 priniesol Rusínom významné jubileum – 30 rokov od kodifikácie rusínskeho spisovného jazyka, ktorá bola slávnostne vyhlásená 27. januára 1995 v Bratislave. Kodifikáciu pripravili dvaja významní jazykovedci – doc. Vasil Jabur a doc. Juraj Paňko. Tento rok bol Okrúhlym stolom Rusínov Slovenska vyhlásený za Rok rusínskeho jazyka.

Text: Redakcia

Foto: archív Róberta Vica

Pri príležitosti výročia sa konajú podujatia po celom Slovensku. V Snine prebehla odborná beseda o budúcnosti rusínskeho jazyka a v septembri sa na Prešovskej univerzite uskutočnil 5. medzinárodný kongres rusínskeho jazyka. Takmer každé podujatie organizované rusínskymi organizáciami je pripomenutím tohto dôležitého medzníka v rozvoji rusinistiky na Slovensku.

Kodifikácia v roku 1995 znamenala jazykové a kultúrne uznanie Rusínov. Umožnila neskôr vznik Ústavu rusínskeho jazyka a kultúry na Prešovskej univerzite, rozvoj rusínskeho školstva, médií, divadla, cirkevného života, ale aj zavedenie rusínskeho jazyka do administratívnej praxe.

Oficiálny status rusínčiny je kľúčový – dáva Rusínom možnosť vzdelávať sa vo vlastnom

jazyku, používať ho v úradnom styku a zachovávať kultúrnu identitu. Posilňuje sebavedomie menšiny a zároveň obohacuje jazykovú a kultúrnu rozmanitosť Slovenska.

AKO SA LÁHKO NAUČIŤ RUSÍNSKU ABECEDU?

Rusínska abeceda má 36 písmen – to je o pár viac, než poznáme zo slovenčiny. Ale nemusíte sa báť, väčšina z nich je úplne známa, lebo sa píšú rovnako ako naše.

Tip č. 1:

Hľadaj známe písmenká

Keď uvidíš **A, M, K, T, O**, čítaš ich presne tak isto ako v slovenčine. To je polovica úspechu!

Tip č. 2:

Nauč sa špeciálne znaky

Ї і – vyslovuje sa ako „ji“, alebo ako „i“, ktoré zmäkčuje spoluhlásku pred ním, napríklad **їсти** = jesť alebo **діти** – deti (dity – nie djity!).

Є є – ako „je“, napríklad **єдинак** = jedináčik.

Щ щ – vyslovuje sa ako „šč“ alebo dlhé „š“, napríklad šťastie – **щастя** (ščasta alebo šasta).

Ґ ґ – „g“, napríklad **ґазда** = gazda.

Ы ы – zvuk, ktorý v slovenčine nemáme. Je to zadný zvuk, pretože sa tvorí v hrdle.

Tip č. 3:

Рамätaj si rozdiel medzi Г а Г

Г г = „h“ (ako v slovenčine: hory)

Ґ ґ = „g“ (ako v slovenčine: gitara)

Tip č. 4:

Уч са без словá

пес = pes

дуб = dub

хыжа = dom

ябло = jablko

Tip č. 5:

Зарай са на детектíва

Skús prečítať nápisy v rusínčine. Veľa slov spoznáš aj bez slovníka.

RADA NA ZÁVER:

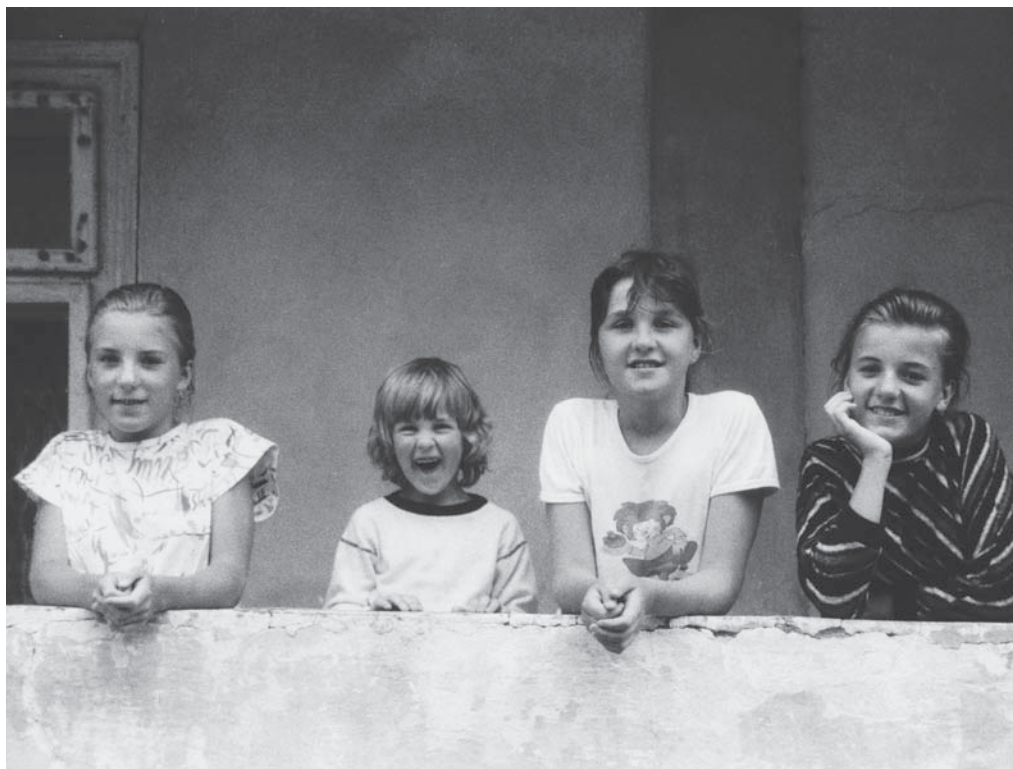
Rusínska abeceda je ako tajný kód – keď sa ju naučíš, otvorí sa ti dvere k piesňam, rozprávkam a príbehom, ktoré si Rusíni odovzdávajú celé generácie.

Obálka čítanky pre národné školy v Prešovskej eparchii z roku 1921.

А	а	а	а	а
Б	б	б	б	б
В	в	в	в	в
Г	г	г	г	г
Ґ	ґ	ґ	ґ	ґ
Д	д	д	д	д
Е	е	е	е	е
Є	є	є	є	є
Ё	ё	ё	ё	ё
Ж	ж	ж	ж	ж
З	з	з	з	з
І	і	і	і	і
Ї	ї	ї	ї	ї
И	и	и	и	и
Ы	ы	ы	ы	ы
Й	й	й	й	й
К	к	к	к	к
Л	л	л	л	л
М	м	м	м	м
Н	н	н	н	н
О	о	о	о	о
П	п	п	п	п
Р	р	р	р	р
С	с	с	с	с
Т	т	т	т	т
У	у	у	у	у
Ф	ф	ф	ф	ф
Х	х	х	х	х
Ц	ц	ц	ц	ц
Ч	ч	ч	ч	ч
Ш	ш	ш	ш	ш
Щ	щ	щ	щ	щ
Ю	ю	ю	ю	ю
Я	я	я	я	я
Ь	ь	ь	ь	ь

mäkký znak

Školáčky na terase školy v rusínskych Čabinách, 1960.

KULTÚRNE DEDIČSTVO

» Skús prečítať rusínske slová a nájsi ich slovenský význam.

1. Хліб = _____
2. Молоко = _____
3. Школа = _____
4. Дуб = _____
5. Сонце = _____
6. Газда = _____

Správne odpovede:

1. Chlieb
2. Mlieko
3. Škola
4. Dub
5. Slnko
6. Gazda (hospodár, majiteľ domu) ■

Rusínske deti v obci Renčišov počas vyučovania v sade pri škole, 50. roky 20. storočia.

Slovenčina	Rusínčina	Príklad
A a	А а	Анна – Анна
B b	Б б	Брат – Брат
V v	В в	Вода – Вода
H h	Г г	Гора – Гора
G g	Г г	Гітара – Гітара
D d	Д д	Дім – Дім
E e	Е е	Ева – Ева
JE je	Є є	єдинáчик – єдинак
	mäkčeň + e	modré nebo – синє небо
Ž ž	Ж ж	Жена – Жена
Z z	З з	Зима – Зима
I i	І і	Інак – Інак
	И и	Віно – Віно
Y y	Ы ы	Рyба – Рyба
J j	Й й	Йогурт – Йогурт
K k	К к	Книга – Книга
L l	Л л	Ліс – Ліс
M m	М м	Мама – Мама
N n	Н н	Ніс – Ніс
O o	О о	Око – Око
JO jo	Ё ё	ёйкаť – ёйкати

Slovenčina	Rusínčina	Príklad
	mäkčeň + o	малёваť – малёвати
P p	П п	Пес – Пес
R r	Р р	Рок – Рік
S s	С с	Соль – Сіль
T t	Т т	Трава – Трава
U u	У у	Ухо – Ухо
F f	Ф ф	Фото – Фото
CH ch	Х х	Хата – Хыжа
C c	Ц ц	Сукор – Цукеръ
Č č	Ч ч	Čaj – Чай
Š š	Ш ш	Škola – Школа
ŠČ	Щ щ	(š+č) – Щастя = šťastie
JU ju	Ю ю	Юрај – Юрій
	mäkčeň + u	teta – тютка (ťutka)
JA ja	Я я	Яблоко – Яблоко
	mäkčeň + a	otec – нянько (ňaňko)
(mäkčeň)	ь	mäkkosť: кинь – kôň
—	ї і	їсти – jestť
	mäkčeň + i	deti – діти (d’iti)
—	ъ	znak tvrdosti: одъїсти – odjestť

Stratené poloninské hviezdy

Autorka: Diana Komárová

Jedného krásneho večera, keď slniečko zívlo naposledy a skrylo sa za hrebeň hôr, sa Poloniny ponorili do čiernočiernej tmy. Zvyčajne sa vtedy na oblohe rozsypú tisíce hviezd ako lesklé kamienky po zamatovej prikrývke, no tentokrát...nič.

Sova Svetlana narazila do konára, ježko Jožko zablúdil medzi papradím a netopier Tomáš zaletel tri kolečká, kým pochopil, že je stále nad tou istou lúkou. Noc bez hviezd bola zrazu smutná a desivá.

Jedna tmavá noc striedala druhú a lesné zvieratká začali byť nepokojné. Na tretí večer teda zvolali lesnú radu pri starom dube. Dlhú sa rozprávali a radili, až napokon vybrali dvoch najodvážnejších kamarátov z lesa – zajačika Janka, ktorý bol rýchly ako vietor, a rysa Riška, čo videl v tme lepšie než ktokoľvek iný.

„Vy dvaja sa vyberiete až na samotné vrcholy našich hôr, na poloninské lúky, ktoré majú k hviezdám najbližšie,“ rozhodla sova. „Nájdite, prosím, naše hviezdy.“ Janko a Riško šli. Kráčali mlčky po hrebene, až kým nestretli mesiac, čo visel nízko nad horami ako zlatá minca na dne mešca. „Mesiac, priateľu, nevidel si, kam zmizli hviezdy?“ spýtal sa Riško. Mesiac len smutne zavesil svoj lúč na smrek a povedal: „Keď som vyšiel na oblohu, už tam neboli. Boli preč... Nájdite mi ich, prosím, smutno mi je samému svietiť na oblohe.“

Putovali ďalej, až dorazili na Kremenec. Miesto, kde sa stretávajú všetky čarovné bytosti. Až tam sa dozvedeli od pána vetra, kde zmizli poloninské hviezdy. Ukradli ich malé mušky, ktoré im závideli krásu a svetlo. Chceli žiariť ako ony.

A tak ich Janko a Riško hľadali. Prešli horami-dolami, až pri potôčiku pod Riabou skalou zazreli znenazdajky jemné svetielka. Malé bodky tancovali nad vodou. Každá muška niesla malú hviezdíčku, ukrytú v malom lampášiku.

Janko sa postavil na zadné labky a povedal: „Milé mušky,

krásne svietite, no všetky zvieratká v Poloninách blúdia tmou. Prosíme vás, vráťte hviezdy späť. Poloniny bez nich nie sú tým, čím boli.“ A Riško dodal: „Ak ich vrátite, urobíte dobrý skutok a možno z toho vznikne niečo ešte krajšie.“

Mušky dlho bzučali a poletovali, ale keď videli, ako veľmi hviezdy zvieratkám chýbajú, rozhodli sa ich vrátiť na oblohu.

Mesiac bol taký vďačný, že sa mušky rozhodli vrátiť hviezdy na nebo aj napriek tomu, ako sa im ich svetlo páčilo, že sa rozhodol darovať im vlastné svetielko. Nech poloninské hviezdy svietia nielen na nebi, ale aj hlboko v tajuplných lesoch a nikdy nezhasnú. Odvtedy ich poznáme ako svetlušky, ktoré v noci žiaria ako malé iskričky nádeje a radosti. A obloha Polonín sa znova rozžiarila.

Ponaučenie: Každý môže svietiť, keď sa naučí rozdávať svetlo. A niekedy práve vtedy, keď sa niečoho vzdáme, získame oveľa viac. ■

VYMAĽUJ SI MEDVEĎA

Príďte objaviť, čo znamená „neskutočne skutočné“ v Poloninách!

Turistické informačné centrum

Sme tu pre vás na Sninských rybníkoch. Radi vám poradíme, kam sa vybrať, čo nevynechať, kde sa dobre najesť či oddýchnuť. Okrem praktických informácií vám ponúkame aj tipy na výlety, možnosť spoznať región s našimi skúsenými sprievodcami a sprievodkyňami alebo si pohodlne požičať elektrobicykel. Centrum je miestom, kde sa stretáva to najlepšie z Polonín. Prezentujeme tu regionálne výrobky, remeslá a iniciatívy, ktoré pomáhajú rozvíjať cestovný ruch v súlade s prírodou.

KONTAKT:

Turistické informačné centrum
 Sninské rybníky, Rybnícka 3951
 069 01 Snina
 Tel.: 0910 480 350
 E-mail: info@regionpoloniny.sk

Ak máte tip na článok alebo nám chcete poslať spätnú väzbu, napíšte nám na info@regionpoloniny.sk

FRANKFURT
 ZOOLOGICAL
 SOCIETY

Táto publikácia je nepredajná.

Vznik novín by nebol možný bez podpory a spolupráce množstva ľudí a organizácií. Ďakujeme všetkým partnerom, autorom, fotografom, odborníkom, miestnym obyvateľom aj podporovateľom regiónu Poloniny.

Partneri: organizácia Frankfurt Zoological Society, destinačná organizácia Poloniny Neskutočne skutočné a Centrum podpory prírodného turizmu a rozvoja destinácie Poloniny.

Vydanie finančne podporila organizácia Frankfurt Zoological Society. Ďakujeme!

POLONINY NESKUTOČNE SKUTOČNÉ – noviny | Ročník I, číslo 2 | november 2025 | Vychádza dvakrát ročne – na jar a na jeseň | **Vydavateľ:** Aegis, n. o., Rybnícka 3951, 069 01 Snina | www.regionpoloniny.sk | info@regionpoloniny.sk | facebook.com/PoloninyNeskutočneSkutočne | **Redakcia:** Ivana Kohutková | Zuzana Burdová | Diana Komárová | Sandra Gajdoš-Palenčárová | Katarína Pačayová | **Dizajn, sadzba a tlač:** ADIN, s.r.o. | **Náklad:** 4000 ks | **Registračné číslo MK SR:** EV6284/25/PT | **ISSN** 2989-4670 | Všetky autorské práva vyhradené | Použitie obsahu len so súhlasom vydavateľa.